

ІНСТИТУТ ЗАКОНОДАВСТВА ВЕРХОВНОЇ РАДИ УКРАЇНИ

ШЕВЧЕНКО Алла Володимирівна

УДК 351.82:346.26-043.5(477)

**ФОРМУВАННЯ МЕХАНІЗМІВ ПУБЛІЧНОГО УПРАВЛІННЯ
В СФЕРІ МІЖДЕРЖАВНОГО РЕГІОНАЛЬНОГО СПІВРОБІТНИЦТВА
УКРАЇНИ**

25.00.02 – механізми державного управління

АВТОРЕФЕРАТ

дисертації на здобуття наукового ступеня
кандидата наук з державного управління

Київ – 2020

Дисертацією є рукопис

Робота виконана в Інституті законодавства Верховної Ради України

Науковий керівник – доктор наук з державного управління, професор
ВОРОТІН Валерій Євгенович,
Інститут законодавства Верховної Ради України,
завідувач відділу комплексних проблем
державотворення

Офіційні опоненти: доктор наук з державного управління, доцент
ОВЧАРЕНКО Руслан Вячеславович,
Донецький державний університет управління,
м. Маріуполь, доцент кафедри соціології
управління;

кандидат наук з державного управління
ШИНКАРЬОВ Андрій Миколайович,
ПрАТ «Вищий навчальний заклад
«Міжрегіональна Академія управління
персоналом», доцент кафедри публічного
адміністрування Навчально-наукового інституту
міжнародних відносин та соціальних наук

Захист відбудеться «3» листопада 2020 року об 11.00 годині на засіданні спеціалізованої вченої ради Д 26.867.03 Інституту законодавства Верховної Ради України за адресою: 04053, Київ, пров. Несторівський, 4, к.416.

З дисертацією можна ознайомитись у бібліотеці Інституту законодавства Верховної Ради України за адресою: 04053, Київ, пров. Несторівський, 4.

Автореферат розіслано «2» жовтня 2020 року.

**Вчений секретар
спеціалізованої вченої ради**

А.А. Оржаховська

ЗАГАЛЬНА ХАРАКТЕРИСТИКА РОБОТИ

Актуальність теми. Глобальна тенденція сучасного світогосподарського розвитку є феноменом міждержавного регіонального та транскордонного співробітництва – це зростання ролі регіонів у ролі головних суб'єктів забезпечення соціально-економічного розвитку держави, її конкурентоспроможності на світовій економічній і політичній арені. Спроможні регіони та субрегіони здатні, з одного боку, зменшити навантаження на центральні органи влади, перебравши на себе частину їх повноважень, а з іншого – максимально враховувати потреби нових громад, суб'єктів господарювання та інших організацій при прийнятті рішень у виробництві на наданні публічних послуг.

Як зазначається в Державній стратегії регіонального розвитку на 2021-2027 роки (постанова КМУ від 5 серпня 2020 р. № 695): заходи реалізації державної регіональної політики спрямовуватимуться на підтримку потенційних центрів економічного зростання, які можуть поширювати свій позитивний вплив на розвиток сусідніх територій та впливатимуть на розвиток регіону в цілому, а також на підтримку інтегрованих проєктів розвитку територій з особливими проблемами розвитку, що повинно сприяти зниженню рівня міжрегіональної та внутрішньорегіональної асиметрії в розвитку територіальних громад та якості життя людини. Заходи регіональної політики формуватимуться на основі отриманого досвіду, зібраних даних, висновків, рекомендацій, результатів аналізів та оцінки для забезпечення та підтримки високих стандартів управління та реалізації регіональної політики, що вимагає функціонування відповідних спеціалізованих аналітичних засобів, баз даних формування та оцінки політики.

Теоретичний і практичний інтерес представляє досвід тих країн, державне управління яких функціонує ефективно, а авторитет службовців в суспільстві досить високий. В даному випадку досвід організації та законодавчого забезпечення публічного управління країн-членів ЄС і АСЕАН буде корисний для побудови нової моделі державного управління, яка відповідатиме виклику часу. Тому формування законодавства про державне управління України повинно оптимально поєднувати світові стандарти нормативної якості з традиційними особливостями вітчизняного досвіду, що являє собою необхідний елемент законодавчого забезпечення перетворень, здійснюваних на сучасному рівні державного будівництва.

Принципи ефективного функціонування первинних (місцевих) організаційних ланок управління, взаємодії сукупності управлінських відносин з економічною системою загалом проаналізовано в дослідженнях багатьох науковців, зокрема, у наукових працях зарубіжних учених: М. Альберта, Р. Акоффа, Д. Вурворда, Дж. Грейсона, П. Друкера, Р. Дорнбуша, Б. Карлоффа, Е. Мейо, Ф. Котлера, А. Маслоу, М. Мескона, У. Оучи, М. Портера, Г. Саймона, Ф. Тейлора, Р. Фалмера, Г. Форда, С. Фішера, Ф. Хедоурі, Л. Якокка та інших.

Важливі аспекти теорії управління у сфері регіонального та місцевого розвитку вивчали у своїх працях такі українські вчені, як: О. Амосов,

В.Бакуменко, Д. Баюра, Т. Безверхнюк, О. Бобровська, К. Ващенко, З. Варналій, П. Волянський, В. Воротін, Л. Воротіна, В. Геєць, Г. Губерна, С. Домбровська, Д. Дзвинчук, І. Дробот, Ю. Єхануров, П. Єщенко, Д. Карамішев, О. Коваль, Г. Козаченко, Д. Ляпін, О. Мордвінов, Д. Неліпа, Р. Овчаренко, Є. Панченко, В. Проданик, О. Сушинський, О. Чечель та ін.

Проте невирішеним є суттєве питання узагальнення світового досвіду використання наявних управлінських систем і механізмів в умовах децентралізації в розвинених субрегіональних економіках для вирішення низки проблем виходу з кризового стану українських регіональних утворень. Отже, потреба в комплексному науковому розробленні вдосконалення процесу формування механізмів публічного управління в сфері міждержавного регіонального співробітництва України на засадах використання провідних європейських і азійських практик найбільш потужних інтеграційних утворень (ЄС і АСЕАН) потребує додаткових досліджень в галузі науки державного управління. Це й зумовило вибір теми дисертаційного дослідження та визначило його актуальність.

Зв'язок роботи з науковими програмами, планами, темами. Дисертаційна робота пов'язана з науковим дослідженням, яке здійснюється в межах науково-дослідної роботи відділу комплексних проблем державотворення Інституту законодавства Верховної Ради України за темою «Організація моніторингу ефективності чинного законодавства та прогнозування наслідків його застосування» (реєстраційний № 0104U006941), у якій дисертантка була співвиконавцем. Особиста роль дисертантки в розробках зазначених тем полягає в підготовці пропозицій з удосконалення напрямів реформування системи (механізмів і інструментів) управління регіональним і місцевим розвитком в Україні за умов децентралізації.

Мета та завдання дослідження. *Метою* дисертаційного дослідження є порівняльний аналіз і розробка механізмів публічного управління в сфері міждержавного регіонального та транскордонного співробітництва України на засадах кращих практик країн ЄС і АСЕАН та визначення особливостей функціонування світових систем і механізмів публічного управління в сфері міжрегіонального розвитку.

Відповідно до визначеної мети було поставлено *завдання*:

– проаналізувати вітчизняну та зарубіжну наукову літературу з теми дослідження та встановити на цій основі ступінь її розробки, узагальнити й поглибити історико-управлінські наукові підходи до становлення управління, визначити зміст та розробку системи управління в сфері державного та регіонального розвитку за умов використання провідного міжнародного досвіду;

– узагальнити зарубіжну практику сучасних механізмів державного управління в умовах модернізації публічної регіональної економічної політики та децентралізації владних повноважень у країнах ЄС і АСЕАН та можливі напрями її адаптації в Україні;

– виявити та дослідити сучасний стан особливостей функціонування механізмів і інструментів (методів) забезпечення міжрегіонального та

трансграничного розвитку та його нормативно-правового регулювання, зокрема в частині протидії ризикам і загрозам формування спроможності сучасних громад;

– здійснити порівняльний аналіз систем і механізмів регіонального управління в країнах ЄС і АСЕАН та виявити особливості функціонування світових систем і механізмів публічного управління в сфері міжрегіонального розвитку;

– розробити концепцію та модель уніфікації практик країн-членів ЄС і АСЕАН в управлінні міждержавним регіональним співробітництвом розвитку територій та використання кластерних інструментів ресурсного забезпечення розвитку територій із урахуванням міжнародних механізмів управління;

– надати науково-практичні рекомендації щодо перспективи розвитку та вдосконалення систем публічного управління в сфері міждержавного регіонального та трансграничного співробітництва за умов впровадження у вітчизняне законодавство та правозастосовну практику історичного національного досвіду країн-членів ЄС і АСЕАН.

Об'єкт дослідження – суспільні відносини, що виникають у процесі формування механізмів публічного управління в сфері міждержавного співробітництва.

Предмет дослідження – формування механізмів публічного управління в сфері міждержавного регіонального співробітництва України.

Методи дослідження. Методологічною основою дисертаційного дослідження є комплекс загальнонаукових методів пізнання – аналіз, синтез, абстрагування, узагальнення, індукція та дедукція, а також комплекс спеціальних методів, що були використані для розкриття мети і завдань цієї роботи. Зокрема, пошуково-бібліографічний метод був застосований для систематизації наукових праць із предмету дисертаційного дослідження. При формуванні понятійно-категоріального апарату задіяні структурно-функціональні методи та методи узагальнення і наукової абстракції. Аналіз підходів до розуміння сутності формування механізмів публічного управління на регіональному та субрегіональних рівнях, його складових здійснювався із використанням діалектичного та системно-структурного методів. Застосування історико-логічного методу, індукції та дедукції дало змогу дослідити теоретико-методологічні засади розвитку процесу публічного управління в контексті досягнення стратегічних цілей розвитку міждержавного регіонального та трансграничного співробітництва. Під час дослідження сучасного стану процесу публічного управління на рівні регіону в країнах ЄС і АСЕАН, з урахуванням критеріїв ресурсного забезпечення розвитку, застосовано аналітичні методи спостереження, вимірювання та порівняльний аналіз. Факторний і ретроспективний аналіз, метод статистичних та експертних оцінок застосовувався при виявленні ключових проблем і перспектив розвитку механізмів міжрегіональної (кластерної) взаємодії в публічній сфері управління. При обґрунтуванні пріоритетних напрямів розвитку інструментів і організаційних заходів, спрямованих на протидію ризиків і загроз спроможності громад і територій, використовувалися евристичні методи, а

також методи логічного узагальнення. Метод моделювання використовувався для обґрунтування та оцінки перспективних напрямів удосконалення механізмів системи державного управління сферою уніфікації практик членів - ЄС і АСЕАН в управлінні міждержавним регіональним співробітництвом розвитку територій та використання кластерних інструментів забезпечення розвитку територій на засадах секторальної та фінансової децентралізації в Україні.

Інформаційною базою дослідження стали Конституція та закони України, укази Президента України, постанови та розпорядження Верховної Ради України та Кабінету Міністрів України, програмні документи державних органів України, офіційні матеріали Державної служби статистики України, наукові роботи вітчизняних і зарубіжних вчених та особисті напрацювання автора під час багаторічної роботи.

Наукова новизна одержаних результатів полягає у вирішенні важливого наукового-практичного завдання – теоретичному обґрунтуванні змісту та концептуальних підходів до процесу формування механізмів публічного управління в сфері міждержавного регіонального співробітництва України в умовах другого етапу децентралізації на засадах порівняльного аналізу європейських і азійських практик.

Основні результати, що характеризують наукову новизну, полягають у такому:

вперше:

– здійснено порівняльний аналіз систем і механізмів (інструментів) публічного управління в сфері міждержавного регіонального співробітництва в країнах ЄС і АСЕАН та розроблено концепцію і модель уніфікації європейських і азійських практик в управлінні регіональним співробітництвом, в основу яких покладено інтереси та цінності населення, суб'єктів господарювання та громадськості, що формуються в певний історичний період і на реалізацію яких спрямовується діяльність центральних і місцевих органів виконавчої влади регіонального та субрегіонального рівня;

удосконалено:

– розуміння науково-теоретичних і концептуальних засад, формуючих нове бачення змісту міждержавного регіонального та транскордонного співробітництва як комплексного механізму публічної регіональної політики, який, на відміну від існуючих, базується на перспективності використання його суб'єктами управління і повинен розроблятися із урахуванням цілісної науково-практичної оцінки функціонування світової (європейської, азійської) загальнодержавної та регіональної соціально-економічних систем; чіткої диференціації сфер і відповідальності управлінського впливу на об'єкти регіонального управління як відкритих і активних систем;

– систематизацію базових механізмів формування та реалізації публічного управління в сфері міждержавного регіонального співробітництва за такими основними ознаками: визначення стратегічного напрямку; оцінювання потреб місцевого населення; аналіз прогалин регіонального законодавства; розроблення та реалізація місцевих планів; оцінювання прогресу та

коригування в разі необхідності, що дало можливість визначити п'ять його концептуальних складових. Ці механізми мають стати основою регіонального співробітництва задля систематизації візії, визначення загальної організаційно-економічної мети разом із внутрішніми та зовнішніми чинниками впливу;

дістали подальшого розвитку:

– *понятійно-категорійний апарат* шляхом уведення в науковий обіг понять «міжрегіональний розвиток» і «кластеризація регіону», під якими слід розуміти: по-перше, систему дій, яка містить комплекс організаційно-адміністративних, юридичних, соціально-економічних засобів, упорядкованих у певний спосіб з метою подолання перешкод, що стоять на шляху реалізації економічних інтересів громади; по-друге, спосіб перетворення економічних ресурсів місцевого управління на відповідні результати державної політики (публічного партнерства, транскордонного співробітництва, кластерного розвитку, бюджетно-податкової, грошово-кредитної, цінової);

– *узагальнення результатів експертних досліджень* щодо визначення сучасного стану реалізації механізмів впровадження принципів належного врядування в систему публічного управління України, яка формується на засадах міжнародних угод, стратегічних і інших нормативно-правових актах України та має низку різноманітних аспектів, серед яких, зокрема: стратегічна основа реформ публічного управління, політика розвитку та координації, управління кадрами, підзвітність, надання адміністративних послуг, управління державними фінансами, які здійснюються шляхом реалізації міжнародних програм і враховуючи міжнародну транскордонну практику кластеризації та особливості розвитку державного та регіонального управління в Україні.

Практичне значення одержаних результатів полягає у тому, що основні положення та висновки, сформульовані в дисертаційній роботі, мають як теоретичне, так і практичне значення. Отримані наукові результати можуть бути використані в:

– *науково-дослідній роботі* – положення та висновки дисертації можуть бути підґрунтям для розробки пропозицій, з метою удосконалення інституційного забезпечення механізмів публічного управління в сфері міждержавного регіонального (субрегіонального) співробітництва;

– *законодавчому процесі* – при вдосконаленні чинного законодавства України в напрямі формування механізмів адаптації принципів публічного адміністрування ЄС у систему публічного управління України щодо відповідності адміністративним стандартам, визначеним ЄС, зокрема, у виконанні Копенгагенського та Мадридського критеріїв державного управління для вступу до ЄС;

– *діяльності місцевих органів виконавчої влади та органів місцевого самоврядування* в процесі розвитку та модернізації взаємодії інституцій державної влади, місцевого самоврядування та громадянського суспільства, що організовані на правових засадах з метою реалізації інтересів суспільства та держави на засадах нових і вдосконалення існуючих концепцій, теорій, принципів і методів;

– *навчальному процесі* – при підготовці та читанні навчальних курсів (лекційних і практичних занять) з державного управління та регулювання; у роботі з підвищення професійної кваліфікації кадрів управлінської сфери, посадових осіб місцевих органів виконавчої влади та органів місцевого самоврядування.

Сьогодні частину розроблених науково-методичних результатів вже впроваджено в діяльність, зокрема: Народним депутатом України, Головою підкомітету з питань місцевого самоврядування Комітету Верховної Ради України з питань державного будівництва, регіональної політики та місцевого самоврядування Ю. Бубликом при підготовці та розгляді проекту Закону України «Про внесення змін до Закону України «Про державну службу» щодо удосконалення питання просування по службі» (реєстр. № 10145 від 13.03.2019 р.); «Про міські агломерації» (реєстр. № 6743 від 17.07.2017 р.); «Про державну службу» щодо внесення змін до тексту Присяги» (реєстр. № 4514 від 22.04.2016) (довідка від 19.07.2019 р. № 56/01); Народним депутатом України Софією Фединою при підготовці проекту Закону України «Про заходи державної політики у сфері європейської інтеграції» (реєстр. № 1206 від 29.08.2019 р.) у контексті дослідження впровадження на території України новітніх напрямів реформування системи публічного управління та адміністрування в сфері формування механізмів публічного управління міждержавного регіонального співробітництва України в 2019-2020 рр. Інститутом законодавства Верховної Ради України, зокрема, при експертизі проєктів нормативно-правових актів і їх громадського обговорення, спрямованих на підвищення ефективності напрямів реформування системи управління регіональним і місцевим розвитком в Україні та взаємодії органів публічної влади та суб'єктів управлінської діяльності в умовах децентралізації в Україні (довідка від 09.09.2020 р. № 22/1321-1-13).

Особистий внесок здобувача. Дисертаційна робота є самостійною науковою працею. Висновки та рекомендації, зокрема й ті, що становлять наукову новизну, розроблені автором особисто. Усі дослідження та ідеї, наведені в дисертації, виконані та висунуті здобувачем самостійно.

Апробація результатів дослідження. Основні положення та результати дослідження обговорювались на засіданні відділу комплексних проблем державотворення Інституту законодавства Верховної Ради України. Окремі положення дисертації доповідались автором і обговорювались на міжнародних, всеукраїнських, регіональних науково-практичних конференціях, семінарах і круглих столах, а саме: «Science and education in the modern world» (Karagandy, 2019); «Конкурентоспроможність національної економіки» (КНУ ім. Тараса Шевченка, 2018 р.); «Актуальні питання сучасної науки» (м. Запоріжжя, 2018-2019 рр.); «Теорія і практика публічного управління та адміністрування у XXI сторіччі» (НАДУ, 2018, 2019 рр.); «Право і суспільство: актуальні питання і перспективи розвитку» (Національний юридичний університет імені Ярослава Мудрого, 2018, 2019 рр.); «Муніципальна реформа у контексті євроінтеграції України: позиція влади, науковців, профспілок та громадськості» (Академія праці, соціальних

відносин і туризму, 2018, 2019 рр.); «Електронний аудит: світові надбання та вітчизняні реалії» (Науково-дослідний інститут фіскальної політики, 2018 р.); «Фінансова безпека України на сучасному етапі» (Університет державної фіскальної служби, 2018 р.), «Публічне управління та адміністрування» (Інститут законодавства ВРУ, 2017–2020 рр.).

Публікації. За темою дисертаційного дослідження було опубліковано 13 наукових праць, із них: 5 – у виданнях, визначених МОН України фаховими в галузі науки «Державне управління», 1 – у міжнародних наукових виданнях з державного управління; 5 – у підручниках та інших наукових виданнях, 2 – тези в матеріалах всеукраїнських науково-практичних конференцій.

Структура та обсяг дисертації. Дисертаційна робота складається з анотації, вступу, трьох розділів, висновків, списку використаних джерел і додатків. Загальний обсяг дисертації становить 234 сторінки, з них основного тексту 209 – сторінок і додатків. Список використаних джерел налічує 227 найменувань.

ОСНОВНИЙ ЗМІСТ РОБОТИ

У **вступі** обґрунтовано вибір і актуальність теми дисертаційного дослідження; вказано зв'язок роботи з науковими програмами, планами та темами досліджень; визначено мету, завдання, предмет, об'єкт і методи дослідження; розкрито основні положення щодо наукової новизни одержаних результатів, їх наукову та практичну значущість; наведено дані стосовно апробації результатів дослідження й публікацій.

У **першому розділі** – *«Теоретичні засади становлення публічного управління: від найдавніших державних утворень до сучасних інтеграційних процесів»* – досліджено теоретичні питання формування перших органів публічної влади та інституційні механізми сучасних інтеграційних процесів. Розкриваються теоретичні засади публічного управління на регіональному та субрегіональному рівнях і тактика розвитку структур самоуправління на місцевому рівні в умовах глибоких ринкових перетворень в економіці України.

Аналіз наукових підходів до розуміння змісту механізмів публічного управління в сфері регіонального розвитку надає можливість стверджувати, що саме становлення інституту публічного (державного та місцевого самоуправління) управління, який зародився спочатку в Київській Русі, в основному сформувався в Україні козацько-гетьманській, пройшов складний радянський період і продовжує активно розвиватися в Україні. Останнім часом спостерігається підвищений науковий інтерес до історії розвитку цього управлінського та правового інституту, що містить багато повчального, корисного для успішного державного будівництва та забезпечення ефективного функціонування державного апарату і практичного використання багатого історичного досвіду. Отже, паростки державного управління можна розпізнати в перших публічних утвореннях на території України. Природа державного ладу кожного з публічних утворень визначала зміст діяльності державних органів і осіб, які служили державі в особі цих органів. Доведено, що

зародження державного управління можна спостерігати у найдавніших державних утвореннях на території України. Протягом своєї історії український народ створив кілька великих державних утворень, які були визнані у тогочасному світі. Імена дослідників та назви праць наведено в таблиці 1.

Таблиця 1

Гене́за теоретичних розробок окремих аспектів державного та регіонального розвитку

	Напрями праць	Дослідники та роботи
1.	В яких викладено перебіг подій вітчизняної історії комплексно, тобто від найдавніших часів до сучасності, в яких переважно розглядаються всі українські історичні регіони.	М. Грушевський «Історія України-Руси», М. Аркас «Історія України-Руси», Д. Дорошенко «Історія України», Н.Полонської-Василенко «Історія України», Д. Бантиш-Каменський «Історія Малоросії», І. Крип'якевич «Історія України», О. Субтельний «Україна: історія».
2.	Які присвячені або окремим регіонам, або певним періодам історії України.	Д. Яворницький «Історія запорозьких козаків», Д. Багалій «Історія Слобідської України», Т. Яковлева «Гетьманщина в другій половині 50-х років XVII століття: Причини і початок Руїни», В. Степанков, В. Смолій, О. Гуржій «Українська козацька держава в другій половині XVII – XVIII ст.: кордони, населення, право», А. Слюсарський «Слобідська Україна» та «Соціально-економічний розвиток Слобожанщини», І. Нагаєвський «Історія української держави двадцятого століття» та ін.
3.	Питання вітчизняного досвіду організації українського державного управління та сучасного стану державного управління регіонами.	Г. Атаманчук, В. Бакуменко, З. Варналій, В. Воротін, Б. Данилишин, М. Долішний, В. Куйбіда, Н. Мікула, О. Новікова, О.Нижник, О.Оболенський, С.Романюк, В.Сергієвич, А.Ткачук, В. Чужиков, В. Чумаченко, І. Хаджинов, О. Шевченко та ін.
4.	Українське державотворення.	В. Авер'янов, О. Атоян, В. Гончаренко, С. Грабовський, В.Кравченко, Я. Малик, В. Смолій та ін.

* розроблено автором

Констатується, що в XXI столітті в Україні було зроблено чимало зусиль щодо підвищення якості державного управління, в тому числі в ході проведення адміністративної та бюджетної реформ, реформування державної служби, місцевого самоврядування, а також в рамках розробки та реалізації заходів по боротьбі з корупцією. В результаті було розроблено та прийнято цілий ряд законодавчих актів, які формують нові інструменти, механізми, процедури і технології державного управління або встановлюють завдання з їх розробки, прийняття і впровадження, визначають вимоги до них. Проте підвищення якості державного управління залишається одним із головних завдань, що стоять перед українським суспільством і державою, зокрема за умов інтеграційних прагнень України. Міжнародний досвід свідчить, що практично у всіх країнах Європи та Азії в якості однієї з умов забезпечення

державному управлінню належної якості визнається цілеспрямоване правове врегулювання процесу державного управління. Крім того, існує вектор підвищення системності правового регулювання державного управління, яке підпорядковане єдиній логіці формування належного (якісного, «гарного») державного управління. При цьому важливо, що логіка сприяння якісному державному управлінню значною мірою пов'язана з формуванням системної правової основи орієнтації процесу державного управління на досягнення суспільно значущих результатів. Опис даного підходу міститься в актах міжнародного рівня, серед яких – методика Організації Об'єднаних Націй (ООН) з оцінки «доброго» (належного) державного управління (Good Governance). При цьому логіка сприяння якісному державному управлінню значною мірою, як на міжнародному рівні, так і в багатьох країнах, пов'язана з формуванням системної правової цілісної орієнтації процесу державного управління.

З'ясовано, що сучасний стан розвитку інституту міждержавного регіонального співробітництва в Україні на тлі значної кількості проблем вимагає пошуку нових сучасних механізмів (інструментів) реалізації місцевої політики, і саме до таких можна віднести механізми публічного управління територіальним розвитком, які стали об'єктом уваги багатьох учених, які досліджують окремі аспекти публічного управління, державно-управлінську діяльність, функціонування інституту місцевої влади, наукові та практичні проблеми регіональної політики, управління й економіки, управління місцевою економікою і фінансами, ресурсне забезпечення тощо.

Як висновок до цього надається авторське визначення категорії «міжрегіональне (міжтериторіальне) співробітництво це управлінська система взаємодії між регіонами, які не мають спільного кордону (зокрема такі що не примикають до державного кордону), де характер взаємодії та співпраці визначається відповідно до Мадридської Конвенції спільними рішеннями регіональної й місцевої влад в рамках чинного законодавства та міжнародних актів. У дисертації доводиться, що сучасний етап суспільного розвитку характеризується інтенсифікацією процесів реформування, що призводить до появи новітніх форм владних відносин, утвердження нових інституційних структур публічного управління, що тим самим дозволяє більш ефективно реагувати на відповідні деструкції практики регулювання, зокрема на основі зарубіжного досвіду (ЄС і АСЕАН) в сфері міждержавного регіонального розвитку.

У **другому розділі** – *«Особливості функціонування світових систем і механізмів публічного управління в сфері міжрегіонального розвитку»* – проаналізовано сучасний стан впровадження механізмів державного та регіонального управління та здійснено комплексне дослідження означених систем і механізмів в країнах ЄС і АСЕАН.

Аналіз зарубіжного досвіду дає підстави виокремити основні етапи формування механізмів публічного управління в сфері міждержавного регіонального співробітництва України (на базі двох основних моделей континентальної, характерної для більшості європейських країн і острівної,

характерної для країн азіатсько-тихоокеанського регіону). Отже, розглянувши та проаналізувавши європейський досвід органів державного управління країн з різними формами державного устрою та після здійснення порівняльного аналізу з країнами азіатсько-тихоокеанського регіону, доходимо наступних висновків, що в європейських країнах створено серйозну політико-правову базу, що регулює діяльність органів державного управління. А саме: у конституціях європейських країн чітко прописані норми та способи, що визначають процедуру формування органів державного управління, ухвалення ними рішень та розподіл компетенцій і повноважень. Крім того, характерні особливості діяльності органів державного управління країн ЄС з різними формами державного устрою ґрунтуються на багатолітніх державницьких традиціях європейського суспільства та більш властиві національній практиці регулювання.

Проаналізовано зміщення акцентів у вирівнювальній політиці на зменшення нерівностей між регіонами та субрегіонами; громадянами в доступі до базових соціальних і адміністративних послуг, з якості та умов життя; формування нової парадигми міжрегіонального поширення інновацій на основі концепції інтелектуальної спеціалізації; необхідності впровадження територіально спрямованої інтервенційної допомоги менш розвиненим регіонам, пов'язаної з наданням останнім публічних послуг, брак яких створює стійкі перешкоди у регіональному зростанні. Обґрунтовано необхідність запровадження якісно нового інструменту міжрегіональної та транскордонної політики, який слугуватиме її стратегічною складовою – партнерські контракти розвитку та інвестицій, котрі базуючись на загальній управлінській основі, визначають інвестиційні пріоритети, розподіл національних ресурсів і ресурсів ЄС.

З'ясовано, що незважаючи на певну кількість досліджень, присвячених різним аспектам діяльності АСЕАН у науковій літературі відсутні дослідження як з комплексним аналізом організаційної структури самої Асоціації, так і недостатньо висвітленими залишаються питання щодо державного управління країн учасниць цього об'єднання. Південно-Східна Азія як найбільш економічно динамічний регіон у світі, за останні півсторіччя пройшла шлях від регіону-торгового перехрестя до регіону-лідера світу, що розвивається за показниками темпів і якості ринкового розвитку, зокрема як лідер дієвого міжрегіонального розвитку. Прискорена модернізація, формування зовнішньо орієнтованої інвестиційної моделі, ефективна державна та регіональна політика, швидкий демографічний перехід, зростання урбанізації привели до якісних змін у сфері трудових ресурсів. Ринковий розвиток породжує ускладнення територіальної організації країн Південно-Східної Азії, але відбувається подолання анклавного характеру освоєння території, інтеграція країн в глобальні світові та регіональні структури. Окремі країни регіону демонструють практично всю різноманітність стадій, типів і траєкторій соціально-економічного розвитку, зокрема в частині глибоких ринкових перетворень. Унікальність Південно-Східної Азії полягає в тому, що її багатовимірне різноманіття не тільки не руйнує регіональну спільність

(закладену факторами позиційності та природного споріднення, спільною історією, повторюваністю ідеологічних, культурних, господарських елементів), але якраз і становить її найяскравішу характерну рису.

Інституційне втілення регіональної спільності – Асоціація держав Південно-Східної Азії – дозволяє країнам регіону протистояти викликам глобалізації, робить регіон великим економічним гравцем і інтегральною частиною азіатсько-тихоокеанського регіону; за домінування на його ринках конкурують Японія та Китай. Не тільки природні катастрофи, а й політичні бурі сучасності, регіональні та внутрішні конфлікти, міжнародний тероризм не обходять стороною це ожвавлене перехрестя людства, випробовуючи на міцність вироблений тисячоліттями в Південно-Східній Азії досвід співіснування товариств з несхожими культурами, мовами та релігіями.

Визначено, що АСЕАН є найбільш активною структурою в азіатсько-тихоокеанському регіоні. Незважаючи на труднощі та виклики, породжені кризою, рецесію в період з 1999 по 2000 роки, тероризмом і епідемією, АСЕАН є найбільш успішним угрупованням невеликих і середніх за розміром країн, що розвиваються. АСЕАН має розгалужену децентралізовану структуру управління, економічні успіхи кожної країни залежать від результатів діяльності усіх країн-членів. Доведено, що АСЕАН – одне із найбільш динамічних регіональних угруповань не тільки азіатсько-тихоокеанського регіону, а й цілого світу. Незважаючи на те, що АСЕАН поступається ЄС у впровадженні форм інтеграції, її країни досягли більш високих темпів зростання щорічного ВВП.

Доведено, що досвід АСЕАН підтверджує позитивну роль регіональної багатосторонньої організації у формуванні нового світового порядку, поки така організація функціонує на основі відкритого регіоналізму, рівноправного співробітництва і ненаправленої проти третіх країн діяльності. У прийнятій 8 серпня 1967 року в Бангкоку установчій Декларації АСЕАН була представлена світу як «регіональне об'єднання», яке буде домагатися вирішення завдань переважно в соціально-економічній сфері. Проте інтереси безпеки режимів і політичних еліт першої п'ятірки країн-засновників – Індонезії, Малайзії, Сінгапуру, Таїланду і Філіппін – були при цьому визначальними. Створення механізму колективної протидії спільним загрозам і узгодження політики стало стратегічним імперативом для першозасновників АСЕАН: Таїланду, Філіппін і Малайзії. Це була перша регіональна організація, створена в азіатсько-тихоокеанському регіоні без участі США або європейських держав. Відповідно до Статуту АСЕАН базові принципи діяльності організації здійснюються на засадах верховенства права, демократії, справедливого управління й урядування. Ключовими завданнями Асоціації проголошені підтримання регіонального миру, безпеки та стабільності, створення в Південно-Східній Азії зони, вільної від ядерної зброї та інших засобів масового знищення, формування Економічного співтовариства та зон вільної торгівлі, зміцнення демократії, повагу та захист прав та свобод людини, прагнення до забезпечення соціальної справедливості та подолання бідності, боротьба з транснаціональною злочинністю та транскордонними загрозами, захист

навколишнього середовища та культурної спадщини. АСЕАН не є наднаціональною організацією, яка приймає юридично обов'язкові для держав рішення прямої дії. Всі її органи є колегіальними, що дозволяє враховувати інтереси всіх держав-членів. Порівняння моделей специфіки регіональної взаємодії наведені в таблиці 2.

Таблиця 2

Моделі специфіки регіональної взаємодії

<i>Західно-європейська модель</i>	<i>Східно-азійська модель</i>
Географічна трактовка регіону	Ідентифікація регіону виходячи з суті проблеми
Матеріальний підхід до сутності регіону	Цивілізаційний підхід до визначення регіону
Місцеві товариства підпорядковані міжнародному праву	Місцеве товариства підпорядковані історичним та національним традиціям і точкам зору
Високий рівень інституціоналізації регіонального співробітництва	Дієва та ефективна регіональна взаємодія
Завдання – перетворення Західної Європи в нове утворення	Завдання – перетворення регіонів у великий суверенний простір

*розроблено автором

З'ясовано, що, відповідно до Статуту АСЕАН, вищим органом об'єднання є зустрічі глав держав і урядів (саміти), які проходять двічі на рік (як правило, навесні і восени). Виконавчим і координуючим органом Асоціації служать щорічні наради міністрів закордонних справ. Прийняття рішень відбувається на основі згоди всіх країн-членів. Цей принцип забезпечує малим країнам (Бруней, Сінгапур) можливість не бути утиснутими або виключеними з процесу прийняття рішень. Таким чином регіональне співробітництво АСЕАН ґрунтується на рівноправ'ї всіх її учасників незалежно від розміру території або етнічного складу. Свої відносини з позарегіональними державами АСЕАН будує, виходячи зі сформованої системи та рівня цих відносин: ці держави можуть мати статус діалогового партнера, секторального діалогового партнера, партнера по розвитку, спостерігача, гостя або інший статус, який визначається міністрами закордонних справ АСЕАН. В даний час декілька десятків держав офіційно є діалоговими партнерами Асоціації – Австралія, Канада, Китай, Індія, Японія, Республіка Корея, Нова Зеландія, США та країни ЄС. Аналогічний статус має Програма розвитку ООН.

У третьому розділі – «Вдосконалення системи публічного управління в сфері міждержавного регіонального співробітництва за умов децентралізації» – містяться пропозиції щодо комплексного механізму формування та реалізації концепції та моделі управління в сфері міждержавного регіонального та транскордонного розвитку територій за умов децентралізації, розкрито механізми (інструменти та методи) й технологію удосконалення системи управління, як системного процесу, який має власні чинники успішності, які можна чітко виокремити.

Доведено, що характерною рисою еволюції інституційного забезпечення регіонального розвитку в країнах ЄС і АСЕАН є децентралізація на принципах

субсидіарності, що потребує впровадження в Україні. Регіональна політика є багаторівневою й здійснюється органами влади центру, регіонів та органами місцевого самоврядування. Раніше основну роль у розробці й реалізації регіональної політики відігравали центральні органи влади, нині за умов реформи дедалі активнішу участь у процесах регіонального розвитку беруть органи місцевого та регіонального самоврядування, а також наднаціональні органи управління, які представляють зарубіжні Структурні фонди.

Аргументовано, що головною проблемою інституційного забезпечення міждержавного регіонального співробітництва є несформованість системи (механізмів і інструментів) інституцій (органів і установ), здатних у взаємодії та скоординовано здійснювати ефективну реалізацію завдань державної регіональної політики. Слабкість інституційного забезпечення публічної політики на міжрегіональному рівні пов'язана з незавершеністю формування на цьому рівні системи державного управління та місцевого самоврядування. При цьому дуже важливо враховувати досвід розбудови інституційної мережі у країнах Центральної та Східної Європи, які досягли значних успіхів у адаптації національних регіональних політик до стандартів Європейського Союзу.

Стверджується, що реформування управління в сфері міждержавного регіонального співробітництва обов'язково повинно здійснюватися з дотриманням таких принципів: верховенства права, відкритості, прозорості та участі громадськості; повсюдності місцевого самоврядування; субсидіарності; доступності публічних послуг; підзвітності та підконтрольності органів і посадових осіб місцевого самоврядування територіальній громаді; підконтрольності органів місцевого самоврядування органам виконавчої влади в питаннях дотримання Конституції та законів України; правової, організаційної та фінансової спроможності місцевого самоврядування; державної підтримки регіонального управління та місцевого самоврядування; партнерства між державою та місцевим самоврядуванням і сталого розвитку територій.

Доведено, що транскордонне співробітництво та кластеризація розглядаються сьогодні в Європі або як механізм міжрегіонального розвитку, зокрема розвитку прикордонних територій, або як один з інструментів створення єврорегіону без внутрішніх кордонів. Розширення ЄС пропонує нові можливості для розбудови міжрегіонального та транскордонного співробітництва за умов розвитку відповідних інструментів його стимуляції. Активність регіонів у використанні можливостей міжрегіональної співпраці є досить низькою. Фактично всі прикордонні території не мають стратегічного бачення розвитку міждержавного регіонального співробітництва з регіонами сусідніх країн. Визначено проблему, яка заважає дієвості такого співробітництва – слабка інституційна інфраструктура для розвитку такого співробітництва (в Україні існують Агенції Регіонального Розвитку), але цілеспрямована державна політика в цьому напрямі не ведеться на відміну від такої роботи у сусідніх країнах; низький рівень інформаційної роботи, невміння використовувати лобістські інструменти, що існують сьогодні на загальноєвропейському рівні, а також відсутність в органів місцевої влади

коштів, фахівців і відповідної структури для здійснення проєктів, що фінансуються Європейською комісією. Існуючий в Європі багаторічний досвід регіонального співробітництва є добрим матеріалом для адаптування його на українському ґрунті. А перші спроби за участі українських регіонів у міждержавному (транскордонному) співробітництві за минулі 20 років показали як слабкі місця українського правого середовища, так і нестачу сучасних механізмів й інструментів управління подібними процесами.

Стверджується, що за сучасних умов реформування системи управління на регіональному та міжрегіональному рівні потребує вдосконалення теоретичних розробок самих напрямів перетворення, категорій і суспільних відносин та їх організаційно-правового забезпечення в Україні. Як зазначається в Концепції державної регіональної політики України, система територіальної організації влади базується на поєднанні державного управління, регіонального управління та місцевого самоврядування. Саме міжрегіональне управління формується на рівні обласної, районної, міської адміністративної одиниці та являє собою особливий вид управлінської діяльності щодо регулювання соціально-економічних процесів на даній території.

Аргументовано, що в сучасній українській науці та практиці публічного управління й адміністрування тільки-но починають формуватися підходи й поодинокі впроваджуватися окремі механізми й інструменти регіональної та місцевої діяльності, які враховують вирішення різнополярних завдань: забезпечення суспільної стабільності, фаховості та освіти кадрів управління та ефективного соціально-економічного міжрегіонального розвитку.

Реалістичний підхід до розпочатих в Україні реформи публічного управління та територіальної організації влади формують нові рамкові умови і вимоги стосовно посилення ролі міжрегіонального управління в Україні в частині забезпечення якості життя населення, безумовного набуття більшої економічної відповідальності й посилення своєї ресурсної спроможності. Отже, для суттєвого підвищення міжнародного рейтингу ринкової (інвестиційної) привабливості, національні та регіональні органи влади отримали додаткові повноваження щодо забезпечення сталого соціально-економічного розвитку, з'явилися нові можливості задля зростання якості життя населення через використання додаткових ресурсів, правильній економічній політиці та стратегії розвитку, зокрема в сфері міждержавного регіонального розвитку.

ВИСНОВКИ

У дисертації узагальнено та вирішено актуальне наукове завдання щодо теоретичного обґрунтування концептуальних засад, конкретизації змісту і розробки нових механізмів публічного управління в сфері міждержавного регіонального співробітництва на засадах порівняльного аналізу досвіду ЄС і АСЕАН. Отримані в процесі дослідження результати підтверджують гіпотезу, покладену в його основу, а реалізована мета та завдання дослідження дають підстави зробити, зокрема, такі висновки:

1. З'ясовано, що становлення інституту публічного (державного та місцевого управління) на території сучасної України бере свій початок з часів

Київської Русі, подальше його формування відбувалось в період козацько-гетьманської України. Наголошено, що особливості становлення інституту публічного управління посилюються тим, що в різні історичні епохи українські землі перебували під владою різних державно-політичних утворень, за таких умов природа державного ладу кожного з цих утворень визначала зміст діяльності державних органів та осіб, які служили державі в особі цих органів. Проаналізовано низку систем управління, що діяли на українських землях, серед яких: десяткова (військово-адміністративна модель), двірцево-вотчинна (публічно-приватна модель) та службові відносини, а саме сюзеренно-васальні, договірні.

2. Проаналізовано зарубіжну практику використання сучасних механізмів державного управління в умовах модернізації публічної регіональної економічної політики та децентралізації владних повноважень у країнах ЄС і АСЕАН і моделі міждержавного регіонального та субрегіонального співробітництва в цих країнах. З'ясовано, що для України в процесі завершення адміністративно-територіальної реформи та децентралізації є корисним європейський і азійський досвід, оскільки країни означених субрегіонів, як і Україна, мали певне складне минуле, а їх сучасні адміністративно-територіальний устрої подібні до устрою України. Важливою особливістю в країнах АСЕАН є наявність механізму, який передбачає перехід від вирішення завдань наступного рівня до завершення заходів попереднього рівня, що робить їх діяльність більш гнучкою і пристосованою до умов регіонального співробітництва. Отже, регіональні процеси відбуваються більш м'яко, ніж в ЄС. Крім того, в АСЕАН допускається різношвидкісне підключення до угод регіональної співпраці, що також відрізняється від практики ЄС. В АСЕАН не існує критеріїв рівня економічної свободи та розвитку інституціональної структури в країнах-учасниках. Це в першу чергу пов'язано з їхньою політичною неоднорідністю. В рамках регіональної моделі співпраці провідну роль відіграють воля та інтерес держав-членів, а не наднаціональні інститути, як в ЄС. Відрізняється і система прийняття рішень: в АСЕАН використовується принцип консенсусу. Ті країни, що утрималися, мають право не брати участь у впровадженні прийнятого рішення або підключитися до його реалізації в міру готовності до його умов.

3. В Україні присутні ознаки основних загальносвітових (європейських і азійських) тенденцій і закономірностей, властивих періоду глибоких ринкових перетворень, особливо регіоналізації, різнорівневої економічної та соціально-гуманітарної інтеграції, глобалізації та одного з її проявів – глокалізації. Однак існує низка достатньо специфічних для України явищ: кардинальна зміна факторів розміщення виробництва з впливом на малі й середні міста, проблеми дисбалансу повноважень і ресурсної достатності між центральною владою та місцевим самоврядуванням, прогресуюче об'єднання громад, обмежена кількість і нерозвиненість форм публічної взаємодії регіональної влади та бізнесу; невисока дієвість чинних механізмів регіонального управління, а також своєрідні мутації адміністративно-управлінських рішень із колишнього періоду «зміцнення вертикалі влади». Усе це накладається на

високий рівень і постійне посилення територіальної диференціації, зокрема в сфері міжрегіональної співпраці.

4. Доведено, що різномірність процесів системного реформування в Україні та країнах-членах ЄС (основних суб'єктів імплементаційного процесу) і АСЕАН (інших суб'єктів), усталена структура аналізу позитивного досвіду реформування національних систем державного управління в європейських країнах з іншими умовами трансформаційних процесів (порівняно з українською практикою та цілями реформування) зумовлюють потребу розробки власного методологічного апарату для узагальнення та адаптації в Україні зарубіжного досвіду реформування. Саме тому в процесі імплементації провідного європейського досвіду доцільно врахувати особливості функціонування інститутів державного управління в межах ЄС, концептуальні засади застосування принципу субсидіарності в національних правових системах, адже саме цей принцип відіграє важливу роль у визначенні компетенції та повноважень органів публічної влади країн-членів ЄС на локальному рівні. Реформування державного управління на основі імплементації зарубіжного досвіду – це процес якісного удосконалення системи органів влади, їх раціональна побудова та взаємодія, ефективний взаємозв'язок із зовнішнім середовищем через законодавчо встановлені процедури та повноваження.

5. Розроблено та запропоновано авторську теоретичну концепцію уніфікації практик країн – членів ЄС і АСЕАН в управлінні міждержавним регіональним співробітництвом розвитку територій та використання кластерних інструментів ресурсного забезпечення розвитку територій із урахуванням міжнародних механізмів управління, сформульовану на основі імплементації зарубіжного досвіду реформування державного управління. Концепція базується на інноваційних підходах до аналізу взаємовпливу внутрішніх і зовнішніх чинників, соціальних факторів, сучасних викликів і загроз у процесі функціонування системи державного управління. Адже Угода про асоціацію з ЄС, широка фінансова допомога з боку інституцій ЄС обумовили доцільність адаптації як загальних, так і спеціальних механізмів управління на загальнодержавному, регіональному та галузевому рівнях. Фактично, мова йде про комплексний механізм (інструменти, методи) впровадження зарубіжного досвіду реформування в системах публічного управління в економічній, юридичній, соціальній, адміністративній сферах. Правове забезпечення роботи нових організаційних форм міжрегіонального співробітництва в Україні потребує суттєвого вдосконалення, що стосується насамперед спрощення окремих регламентних процедур, передбачення способів взаємодії із органами місцевого самоврядування сусідніх держав і визначення пріоритетів державно-приватного партнерства під час реалізації проектів. Зокрема, у транскордонних індустріальних парках і промислових зонах, що створюватимуться за участю прикордонних територій країн-членів ЄС та України може бути запропонована спрощена процедура прикордонного й митного контролю.

6. На підставі проведеного аналізу виділено наступні організаційно-інституційні напрями покращення соціально-економічної ефективності міжрегіонального співробітництва України з країнами-членами ЄС: спрощення митних процедур і приведення рівнів обслуговування прикордонного руху та експортно-імпортних операцій до стандартів ЄС; лібералізація візового режиму з ЄС; протидія тінізації транскордонної торгівлі та сприяння створенню прикордонних торговельно-логістичних центрів; покращення інвестиційного клімату та боротьба з бюрократією і корупцією; податкове стимулювання малих та середніх підприємств прикордонних регіонів; децентралізація міжрегіонального управління; децентралізація фінансування програм і забезпечення співфінансування спільних транскордонних проектів; посилення контролю за використанням залучених грантових коштів на розвиток співпраці; покращення рівня інформаційного забезпечення; розбудова належної транспортно-логістичної інфраструктури в прикордонних регіонах; усунення стереотипів та негативного історичного досвіду мешканців регіону.

СПИСОК ОПУБЛІКОВАНИХ АВТОРОМ ПРАЦЬ ЗА ТЕМОЮ ДИСЕРТАЦІЇ:

Статті в наукових фахових виданнях

1. Шевченко А.В. Спадщина Київської Русі у становленні державної служби України. *Наукові записки Інституту законодавства Верховної Ради України*. 2016. № 3. С. 107–113.
2. Шевченко А.В. Основні характеристики систем державного управління країн - членів ЄС. *Наукові записки Інституту законодавства Верховної Ради України*. 2017. № 2. С. 186–191.
3. Шевченко А.В. Правові основи організації державного управління в Україні. *Наукові записки Інституту законодавства Верховної Ради України*. 2017. № 3. С. 112–117.
4. Шевченко А.В. Система управління Асоціацією держав Південно-Східної Азії (АСЕАН). *Наукові записки Інституту законодавства Верховної Ради України*. 2018. № 1. С. 105–111.
5. Воротін В.Є., Шевченко А.В. Підтримка міждержавного регіонального співробітництва: інституційні перспективи розвитку євро регіонів. *Науковий вісник: державне управління: журнал*. 2020. № 3 (5) 2020. С. 22-34. *(Особистий внесок: обґрунтовано методологічні особливості системного підходу до дій Уряду в частині реформування місцевої влади)*.

Статті в зарубіжних виданнях

6. Шевченко А.В. Reformation and development of the system of public administration of Ukraine at the present stage /Shevchenko A.V. // *Scientific letters of academic society of michal baludansky//issn 1338-9432/ – 6:2b/2018. – P. 77–82.*

Праці, які додатково відображають наукові результати дослідження

7. Воротін В.Є., Шевченко А.В. Формування механізмів публічного управління розвитком міждержавного та транскордонного співробітництва України. *Збірник наукових праць «Розумовські зустрічі»*. Випуск 7. Чернігів, 2020. С. 34-42. *(Особистий внесок: обґрунтовано особливості управління міжрегіональним і транскордонним співробітництвом за умов децентралізації)*.

8. Шевченко А.В. Сучасний стан нормативно-правового забезпечення державного управління в Україні. Бюлетень моніторингу законодавства України. Випуск 2. К.: Інститут законодавства Верховної Ради України, 2017. – С 57-59.

9. Шевченко А.В. Децентралізація та правове забезпечення реформування системи управління регіональним і місцевим розвитком в Україні / Законодавчі аспекти модернізації механізмів публічного управління та адміністрування в Україні / Заг. ред. О.Л. Копиленка, В.Є. Воротіна; Інститут законодавства Верховної Ради України. К.: Вид-во «Людмила», 2019. (Сер.: Законодавчі аспекти державного управління та місцевого самоврядування. – Вип. 3). С. 151-162.

10. Шевченко А. В. Питання ефективності міжрегіонального управління / Ефективність законодавства України (питання моніторингу колізій) / Заг. ред. В. О. Зайчука. Випуск 2. К.: Інститут законодавства Верховної Ради України, 2018. 228 с.

11. Шевченко А.В. Формування конституційно-правових механізмів і типологізація європейських моделей публічного управління. Заг. ред. О.Л. Копиленка. (м. Київ, 24 червня 2020 р.). К.: Інститут законодавства Верховної Ради України, 2020. С. 76-81.

Друковані тези, доповіді та інші матеріали наукових конференцій, конгресів, симпозіумів, семінарів, шкіл тощо

12. Шевченко А.В. Теорія формування та розвитку інституту державної служби. *Теоретико-методологічні питання державного управління в Україні: Збірник матеріалів наукової конференції (27 грудня 2016 р.)*. К.: Інститут законодавства Верховної Ради України, 2016. С. 159–165.

13. Шевченко А.В. Інструменти державного управління. *Формування ефективних механізмів державного управління та менеджменту в умовах сучасної економіки: теорія і практика: матеріали VI Міжнародної заочної науково-практичної конференції 30 листопада 2018 р.* / за ред. В. М. Огаренка, О. В. Покатаєвої та ін. З.: КПУ, 2018. С. 173-178.

АНОТАЦІЯ

Шевченко А. В. – Формування механізмів публічного управління в сфері міждержавного регіонального співробітництва України. – на правах рукопису.

Дисертація на здобуття наукового ступеню кандидата наук з державного управління за спеціальністю 25.00.02 – механізми державного управління. – Інститут законодавства Верховної Ради України, Київ, 2020.

Дисертаційна робота присвячена вирішенню важливого науково-практичного завдання, що полягає в обґрунтуванні теоретичних засад і вдосконаленні процесу формування механізмів публічного управління в сфері міждержавного регіонального співробітництва України в умовах децентралізації та інтеграції. У ході дослідження проаналізовано теоретичні, практичні та організаційні питання формування механізмів державного управління та регулювання на регіональному та субрегіональному рівнях, систематизовано науково-методичні підходи до оцінки ефективності таких механізмів.

Обґрунтовано нагальність концептуальної зміни механізмів формування та реалізації публічної міжрегіональної та транскордонної політики в напрямі посилення здатності системи публічного управління України реалізувати власний потенціал з урахуванням об'єктивних умов та еволюції форм публічно-управлінських й економічних відносин за умов використання провідного досвіду країн ЄС і АСЕАН у сфері міжрегіональної співпраці та децентралізації владних повноважень в Україні.

Розроблено та запропоновано авторську теоретичну концепцію уніфікації практик країн-членів ЄС і АСЕАН в управлінні міждержавним регіональним співробітництвом розвитку територій та використання кластерних інструментів ресурсного забезпечення розвитку територій із урахуванням міжнародних механізмів управління, сформульовану на основі імплементації зарубіжного досвіду реформування публічного управління. Концепція базується на інноваційних підходах до аналізу взаємовпливу внутрішніх і зовнішніх чинників, соціальних факторів, сучасних викликів і загроз у процесі функціонування системи державного управління. Адже Угода про асоціацію з ЄС, широка фінансова допомога з боку інституцій ЄС обумовили доцільність адаптації як загальних, так і спеціальних механізмів управління на загальнодержавному, регіональному та галузевому рівнях.

Ключові слова: міжрегіональне співробітництво, досвід ЄС і АСЕАН, реформа децентралізації, публічне управління та регулювання, ресурсне забезпечення, місцеве самоврядування, адміністративно-територіальний устрій.

ABSTRACT

Shevchenko A.V. - Formation of mechanisms of public administration in the field of interstate regional cooperation of Ukraine. - A qualifying scientific paper as a manuscript.

Ph.D. thesis in Public Administration, with a specialization 25.00.02 – mechanisms of public administration. – Institute of Legislation of the Verkhovna Rada of Ukraine, Kyiv, 2020.

The dissertation is devoted to solving an important scientific and practical task, which is to substantiate the theoretical foundations and improve the process of forming mechanisms of public administration in the field of interstate regional cooperation of Ukraine in terms of decentralization and integration. In the course of the research, theoretical, practical and organizational issues of formation of mechanisms of public administration and regulation at the regional and subregional levels are analyzed, scientific and methodological approaches to assessing the effectiveness of such mechanisms are systematized.

The urgency of conceptual change of mechanisms of formation and implementation of public interregional and cross-border policy in the direction of strengthening the ability of the public administration system of Ukraine to realize its own potential taking into account objective conditions and evolution of forms of public administration and economic relations is used. interregional cooperation and decentralization of power in Ukraine.

The author's theoretical concept of unification of practices of EU and ASEAN member states in management of interstate regional cooperation of territorial development and use of cluster tools of resource provision of territorial development taking into account international management mechanisms is formulated and offered. The concept is based on innovative approaches to the analysis of the interaction of internal and external factors, social factors, modern challenges and threats in the functioning of the public administration system. After all, the Association Agreement with the EU, extensive financial assistance from the EU institutions have determined the feasibility of adapting both general and special governance mechanisms at the national, regional and sectoral levels.

Key words: interregional cooperation, experience of EU and ASEAN, decentralization reform, public administration and regulation, resource provision, local self-government, administrative-territorial system.